

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 180 (XXIV) — Nr. 479

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 12 iulie 2012

SUMAR

Pagina

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Decizia nr. 683 din 27 iunie 2012 asupra conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte	2–11
--	------

★

Opinie separată	11–12
Opinie separată	13–14
Opinie concurentă.....	14

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

4.613. — Ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului, interimar, privind modificarea anexei nr. 1 la Metodologia de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6.143/2011	15
---	----

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 683

din 27 iunie 2012

asupra conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte

Prin Adresa nr. 803 din 22 iunie 2012, Președintele României a sesizat Curtea Constituțională cu cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte.

Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. e) din Constituție și al art. 11 alin. (1) lit. A.e) și art. 34 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 4.239 din 22 iunie 2012 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.135E/2012.

Prin actul de sesizare se solicită Curții Constituționale constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, generat de acțiunea Guvernului și a primului-ministru de a-l exclude pe Președintele României din componența delegației care participă la Consiliul European în perioada 28—29 iunie 2012 și, în consecință, de asumarea de către primul-ministru a atribuției constituționale de reprezentare a statului român la Consiliul European.

În susținerea cererii formulate, Președintele României arată următoarele:

1. Prin intermediul Administrației Prezidențiale, Președintele României a transmis Ministerului Afacerilor Externe, prin Adresa nr. CP/784 din 19 iunie 2012, lista cuprinzând delegația României la Consiliul European, delegație ce urma să fie condusă de către Președintele României. Totodată, având în vedere declarațiile primului-ministru de a-l înlocui pe Președintele României la Consiliul European, Administrația Prezidențială, prin Adresa nr. CP 787 din 20 iunie 2012, a transmis domnului Andrei Marga, ministrul afacerilor externe, o scrisoare prin care a fost atrasă atenția acestuia asupra unor aspecte neconstituționale care vizau participarea delegației României la reuniunea Consiliului European din 28—29 iunie 2012.

Se arată că ministrul afacerilor externe, prin Adresa nr. A/6.498 din 20 iunie 2012, a transmis refuzul de a notifica la Secretariatul General al Consiliului Uniunii Europene delegația României participantă la reuniunea Consiliului European din 28—29 iunie 2012, ce urma să fie condusă de Președintele României. Practic, ministrul afacerilor externe și primul-ministru au ignorat lista Președintelui României, transmitând Secretariatului General al Consiliului Uniunii Europene o altă listă și evident o cu totul altă componență a delegației.

Motivarea a constat, în principal, în faptul că, „în conformitate cu art. 102 din Constituție, Guvernul este instituția care asigură realizarea politicii interne și externe a țării. În consecință, competența Guvernului în materia politicii externe este generală și nu poate fi supusă unor limite”. Or, Guvernul este organismul executiv care asigură realizarea, la nivel național, a politicii interne și externe a țării și nu are rolul de reprezentare a statului la nivelul Consiliului European. De asemenea, un alt argument al Guvernului pentru reprezentarea României la Consiliul European de către primul-ministru a fost acela că Parlamentul

României a adoptat o declarație (Declarația nr. 1/2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 12 iunie 2012), act esențialmente politic, fără consecințe juridice, prin care a stabilit ca „Primul-ministru să aibă precădere în a reprezenta România și a participa la procesul decizional al Consiliului European”.

Se mai arată că Președintele României, prin Adresa nr. 792 din 20 iunie 2012, i-a atras atenția și primului-ministru asupra faptului că participarea sa la Consiliul European în calitate de șef al delegației României, în absența unei împuterniciri exprese a atribuției de reprezentare și în absența unei aprobări de asemenea exprese din partea Președintelui României cu privire la mandatul de participare, va echivala, din punct de vedere juridic, cu o însușire a unei atribuții de reprezentare a Președintelui României de către primul-ministru. Primul-ministru a ignorat însă acest lucru.

2. În drept, se apreciază că, potrivit art. 80 alin. (1) din Constituție și art. 10 alin. 2 teza a doua din Tratatul privind Uniunea Europeană, rezultă că atribuția de reprezentare la Consiliul European, având în vedere că reprezentate sunt statele, revine Președintelui României. Locul primului-ministru și al Guvernului este la Consiliu, și nu la Consiliul European.

Se susține că, din perspectiva art. 10 alin. (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, rezultă indubitabil o partajare, între șeful statului și guvern, în ceea ce privește reprezentarea statelor membre în cele două organisme europene. Doar în cadrul Consiliului reprezentarea este realizată numai de către Guvern. În ceea ce privește Consiliul European, textul art. 10 alin. (2) din Tratat oferă dreptul de reprezentare șefilor de stat „sau” de guvern. Aceste două variante de reprezentare s-au impus în textul Tratatului din rațiuni ce țin de structura constituțională internă specifică fiecărui stat membru (monarhie constituțională, republică parlamentară, republică semiprezidențială etc.). Prin raportare la specificul constituțional al României, așa cum este consacrat la nivel constituțional, șeful statului este Președintele României, care are atribuția constituțională a reprezentării României. În acest context, primul-ministru nu poate reprezenta statul român la Consiliul European, atât timp cât această reprezentare este asigurată de șeful statului, respectiv Președintele României. Pe de altă parte, nu este admisibilă nici o dublă reprezentare, atât prin Președintele României, cât și prin primul-ministru.

Având în vedere că în Consiliul European sunt reprezentate statele, iar în Consiliu, guvernele statelor și ținând cont că, în conformitate cu prevederile constituționale, Președintele României reprezintă statul român, rezultă, fără îndoială, că Președintele României trebuie să reprezinte statul român în Consiliul European, iar Guvernul să participe la Consiliu.

Președintele României se află în situația de a-și exercita, din toate punctele de vedere, atribuțiile constituționale și nu a delegat primului-ministru atribuția de reprezentare a statului român în cadrul reuniunii Consiliului European din 28—29 iunie 2012. Mai mult, există o practică deja constituită în ceea ce privește participarea la reuniunile Consiliului European, Președintele României reprezentând cu regularitate statul român în cadrul Consiliului European. În cadrul practicii amintite,

Președintele României a fost însoțit la reuniuni, în mod ocazional, de primul-ministru, dar nu a fost niciodată exclus de la participare. Mandatul de participare la reuniunile Consiliului European, propus de Guvern, trebuie aprobat de Președintele României, în calitate de reprezentant al statului român în această structură. Această obligație este întărită de faptul că pe agenda proximei reuniuni a Consiliului European se află chestiuni de natura politicii externe sau a politicii de securitate.

Dispozițiile constituționale ale art. 80 și 91, precum și practica urmărită cu consecvență în ceea ce privește participarea României la reuniunile Consiliului European pun în evidență aprobarea mandatului de către Președintele României, ca ultimă etapă a procesului de elaborare a mandatului României. Or, lista cuprinzând delegația României la Consiliul European a fost trimisă Ministerului Afacerilor Externe, minister care a ignorat acest lucru, transmițând o cu totul altă listă a delegației decât cea cuprinsă prin adresa sus-menționată.

De aceea, excluderea Președintelui României din delegația de participare la Consiliul European, manifestată printr-un act juridic expres din partea Guvernului, coroborată cu lipsa delegării exprese a primului-ministru de către Președintele României, în calitate de reprezentant al statului român, echivalează, din punct de vedere juridic, cu o însușire nelegitimă a unei atribuții constituționale a Președintelui României de către primul-ministru.

3. Se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, sunt trei condiții care trebuie îndeplinite cumulativ pentru a interveni Curtea Constituțională în vederea soluționării unui conflict, și anume: conflictul să fie juridic; să fie de natură constituțională și să fie între autorități publice.

Se apreciază că, în situația de față, toate trei condițiile sunt îndeplinite. Conflictul este unul de natură juridică, având în vedere că izvorul acestuia îl reprezintă actele și faptele juridice concrete pe care Guvernul și primul-ministru le-au întreprins. Guvernul, prin Ministerul Afacerilor Externe, a nesocotit lista delegației de participare la Consiliul European aprobată de Președintele României, iar primul-ministru și-a arogat atribuția constituțională de reprezentare a statului român la Consiliul European.

Conflictul ivit este unul de natură constituțională, purtând asupra atribuțiilor exclusive ale Președintelui României, după cum reies din cap. II titlul III din Constituție, și asupra atribuțiilor Guvernului, pe de altă parte, astfel cum rezultă din cap. III titlul III din Constituție.

Autoritățile mai-sus enunțate, respectiv Guvernul și Președintele României, sunt autorități publice, fiind reglementate în titlul III din Constituție „Autorități publice”. În consecință, condiția existenței unui conflict juridic de natură constituțională între autorități publice este îndeplinită.

Este invocată și Decizia Curții Constituționale nr. 53 din 29 ianuarie 2005, concluzionându-se că, în cazul de față, primul-ministru și-a arogat atribuția constituțională de reprezentare a statului român la Consiliul European, neținând cont de prevederile art. 80 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora Președintele României reprezintă statul român.

Prin prisma argumentelor prezentate se solicită constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de-o parte, și Președintele României, pe de altă parte, conflict ivit ca urmare a însușirii de către primul-ministru a unei atribuții constituționale, aceea de reprezentare a statului român la Consiliul European, atribuție care revine, conform Constituției, doar Președintelui României.

Guvernul a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr. 5/4.599 din 26 iunie 2012, punctul său de vedere, prin care arată următoarele:

Cu privire la admisibilitatea cererii formulate de Președintele României, Guvernul apreciază că, în lipsa unui act juridic de natură constituțională a primului-ministru sau a unei acțiuni concrete a acestuia, nu se poate susține că a fost declanșat un conflict juridic de natură juridică. În consecință, cererea Președintelui României ar trebui respinsă ca inadmisibilă.

Referitor la fondul cererii formulate, se arată că instituția Consiliului European îndeplinește două categorii principale de atribuții, și anume oferă Uniunii Europene impulsurile necesare dezvoltării acesteia, îi definește orientările și prioritățile politice generale, respectiv decide referitor la problemele extrem de sensibile din punct de vedere politic, în privința cărora nu s-a putut ajunge la o soluție la un nivel decizional inferior. De asemenea, potrivit art. 15 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliul European reprezintă acel mecanism al Uniunii Europene care, fără a avea competențe de legiferare acordate prin tratatele constitutive, constituie nucleul decizional la cel mai înalt nivel în materia politicilor Uniunii Europene. În acest sens, se învederează faptul că la nivelul Consiliului European s-au luat decizii istorice, precum „introducerea alegerilor directe, extinderea comunităților, acorduri în materiile bugetare asupra noilor bugete sau corectarea lor, acordarea de ajutoare suplimentare, reforma politicii agricole comune, stabilirea uniunii economice și monetare”.

Se mai arată că, în art. 2—6 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, se prevăd domeniile de competență exclusivă, partajată și cele care țin de competența statelor membre. În domeniul de competență exclusivă a Uniunii numai aceasta poate legifera și adopta acte cu forță juridică obligatorie, statele membre putând face acest lucru numai în cazul în care sunt abilitate de Uniune sau pentru punerea în aplicare a actelor Uniunii. În cazul competenței partajate, Uniunea și statele membre pot legifera și adopta acte obligatorii din punct de vedere juridic, dar statele își exercită competența în măsura în care Uniunea nu și-a exercitat-o sau când aceasta a hotărât să înceteze să o exercite.

Întrucât cele hotărâte în Consiliul European constituie „piatra de temelie” a actelor juridice cu caracter obligatoriu pe care celelalte instituții ale Uniunii Europene le adoptă, unele dintre acestea aplicându-se în mod direct și cetățenilor români, se impune prezența la reuniunile Consiliului European a reprezentantului acelei instituții a statului român însărcinate cu realizarea politicii interne a țării și cu conducerea generală a administrației publice, și anume Guvernul.

Se consideră că modul în care a înțeles Parlamentul, prin Declarația nr. 1/2012, să își exprime poziția asupra modului de reprezentare a României la Consiliul European este unul corect, atât prin prisma rolului Consiliului European în contextul competențelor Uniunii, cât și prin prisma dispozițiilor Constituției. Mai mult, chiar dacă această declarație a Parlamentului nu are forță juridică de lege, ea nu poate fi ignorată.

Se susține că în accepțiunea art. 15 alin. (2) din Tratat fiecare membru al Consiliului European poate decide să fie asistat de un ministru, ceea ce demonstrează că, în numeroase ipoteze, implementarea liniilor directoare și a orientărilor generale date de Consiliul European necesită acțiuni ulterioare la nivel guvernamental, fiind necesare expertiza și consultarea ministrului de resort. Așadar, Tratatul nu impune nivelul de reprezentare a statelor membre în Consiliul European la nivelul șefilor de stat, ci lasă posibilitatea acestora de a-și desemna un reprezentant, care poate fi șeful statului sau al Guvernului. Rezultă că decizia participării la Consiliul European aparține fiecărui stat membru în funcție de sistemul constituțional național și de partajarea de competențe la nivel intern.

Se arată că la nivelul Consiliului participarea statelor membre se face la nivel guvernamental, mai precis, participă miniștri specializați pe fiecare domeniu vizat. La cele zece formațiuni

specializate ale Consiliului participă miniștri de resort, nu și primul-ministru, astfel încât, prin negarea participării acestuia la Consiliul European, primul-ministru nu se poate implica în procesul decizional de la nivel european.

Se arată că pe agenda Consiliului European din 28—29 iunie 2012 figurează probleme care țin de politica internă a Uniunii, respectiv Agenda europeană de creștere, reformele structurale și politicile de angajare, bugetele naționale, cadrul financiar multianual 2014—2020, raportul privind Uniunea Economică și Monetară, aspecte legate de brevetul cu protecție unitară, guvernarea Schengen și politica de azil. În toate aceste domenii rolul principal revine Guvernului, astfel încât, potrivit Declarației Parlamentului nr. 1/2012, se impune participarea primului-ministru la Consiliul European.

Referitor la art. 80 din Constituție, se arată că acesta nu consacră noțiunea de „șef al statului”, astfel încât Președintele României nu se poate prevala de prevederile art. 10 alin. (2) teza a doua din Tratat pentru a solicita participarea sa la reuniunea Consiliului European în această calitate. De asemenea, reprezentarea României la Consiliul European nu este un atribut exclusiv al Președintelui României.

Se mai arată că în republicile prezidențiale, precum Cipru, participă la Consiliul European șeful statului, în speță, președintele, iar în republicile cu un pronunțat caracter prezidențial, cum este Franța, ar putea participa, după caz, fie șeful statului — președintele, fie șeful guvernului — primul-ministru, în funcție de poziția politică a acestora. În republicile cu regim parlamentar sau în regimurile monarhice de guvernământ, cel ce participă este invariabil primul-ministru. Se mai arată că din cele 20 de republici ale Uniunii, în 11 președinții sunt aleși direct, prin vot popular, și totuși la Consiliul European numai în trei state participă Președintele.

Rațiunea instituirii opțiunii de participare pentru primul-ministru, respectiv pentru Președinte, a fost aceea ca la acest organism european să participe deținătorul puterii executive din statele membre, deoarece majoritatea legislației europene se bucură de aplicabilitate directă, iar cel care le pune în aplicare este executivul. De aceea, în funcție de regimul politic al fiecărui stat, în regimurile cu executiv bicefal, cel care va participa va fi acela care deține primordialitatea în exercitarea puterii executive.

În consecință, se apreciază că se impune respingerea cererii formulate de Președintele României, întrucât nu există un conflict juridic de natură constituțională între acesta și primul-ministru.

II. Dezbaterile asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională au avut loc la data de 27 iunie 2012 și s-au desfășurat potrivit prevederilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu citarea părților și ascultarea concluziilor reprezentanților acestora.

Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art. 128 alin. 1 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, declară deschise lucrările ședinței de judecată.

La apelul nominal răspunde, pentru autorul sesizării, domnul Ștefan Deaconu, consilier prezidențial, cu delegație depusă la dosar, iar din partea Guvernului se prezintă primul-ministru, domnul Victor-Viorel Ponta, împreună cu ministrul justiției, domnul Titus Corlățean, și ministrul pentru relația cu Parlamentul, domnul Mircea Dușa.

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art. 128 alin. 2 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, acordă, mai întâi, cuvântul domnului Ștefan Deaconu, consilier prezidențial, pentru susținerea cererii formulate.

Acesta arată că există un conflict juridic de natură constituțională între Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, generat de acțiunea Guvernului și a primului-ministru de a-l exclude pe Președintele României din delegația care participă la Consiliul European în perioada 28—29 iunie 2012 și, în consecință, de asumarea de către primul-ministru a atribuției constituționale de reprezentare a statului român la Consiliul European.

În acest sens, sunt invocate considerente care au stat la baza Deciziei nr. 53 din 28 ianuarie 2005, arătându-se că au existat fapte și acte concrete din partea Guvernului care produc efecte juridice, întrucât se ajunge la schimbarea modului de reprezentare a statului român la Consiliul European, respectiv la preluarea atribuțiilor Președintelui României de către Guvern în ceea ce privește reprezentarea la Consiliul European.

Se susține că Președintele este reprezentantul statului român și, având în vedere faptul că Uniunea Europeană este o uniune de state, dar și modul de organizare a instituțiilor europene, de regulă, la Consiliul European participă șefii de stat. În funcție de sistemul constituțional adoptat de fiecare stat membru, se stabilește reprezentantul statului care va participa la reuniunile Consiliului European. Numai în cadrul Consiliului reprezentarea statului se face de către Guvern. Mai mult, la Consiliu guvernele statelor membre discută și stabilesc agenda Consiliului European.

Din punctul de vedere al modului de funcționare, la Consiliul European poate participa fie șeful statului, fie cel al guvernului, în schimb la Consiliu reprezentarea se face la nivel guvernamental, prin organisme de lucru interne care pregătesc, în fapt, lucrările Consiliului European.

Prin preluarea atribuțiilor de reprezentare a statului de către primul-ministru se realizează o modificare a Constituției. Reprezentarea statului în plan extern de către șeful de stat, până la acest moment, a ținut cont de legitimitatea de care se bucură acesta ca urmare a alegerii directe. Așadar, șeful delegației României nu poate fi decât Președintele, care, până la adoptarea Tratatului de la Lisabona, putea fi cel mult însoțit de primul-ministru. După adoptarea Tratatului de la Lisabona, doar o singură persoană poate reprezenta statul român.

S-ar crea un precedent periculos dacă ar participa primul-ministru, întrucât până în momentul de față reprezentarea a fost realizată de Președinte și s-ar pune sub semnul întrebării participările anterioare ale acestuia la Consiliul European de până acum.

Se arată că pe agenda Consiliului European nu sunt numai probleme care țin de politica internă a Uniunii Europene, ci, spre exemplu, ce vizează situația din Siria, astfel încât este dificil a califica o reuniune a Consiliului European ca ținând de competența primului-ministru sau a Președintelui în funcție de problematicele aflate pe agenda de lucru.

Se arată că Declarația Parlamentului nr. 1/2012 este un document politic care nu produce consecințe juridice nici față de Președinte, nici față de primul-ministru. În consecință, se pune întrebarea cum o asemenea declarație poate angaja statul român.

Prin negarea participării Președintelui României la Consiliul European, rolul acestuia de garant al îndeplinirii obligațiilor prevăzute de art. 148 alin. (4) din Constituție este diminuat. Așadar, acesta nu mai este garant al îndeplinirii acestor obligații dacă se acceptă teza reprezentării României de către Guvern.

Se apreciază că România, în momentul de față, este în situația unei coabitări și se pune întrebarea dacă mai poate fi vorba de coabitare dacă atribuțiile șefului statului sunt preluate de primul-ministru.

Se apreciază că o participare a primului-ministru la Consiliul European în temeiul Declarației nr. 1/2012 nu este temei juridic

pentru ca Președintele să nu poată reprezenta statul român la același consiliu.

Așadar, se apreciază că există un conflict juridic de natură constituțională prin săvârșirea de acte și fapte concrete de către Guvern, care și-a însușit atribuția de reprezentare a statului român la Consiliul European, atribuție pe care nu o are.

În consecință, solicită constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională și să se stabilească faptul că rolul Președintelui României este de a reprezenta statul român în organisme internaționale, inclusiv la Consiliul European, rolul Guvernului limitându-se la implementarea politicii interne și externe stabilite la nivel european și internațional.

În continuare, președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art. 128 alin. 2 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, acordă cuvântul primului-ministru al Guvernului, domnul Victor-Viorel Ponta.

Se susține că nu există niciun conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități, întrucât Guvernul, prin reprezentantul său, primul-ministru, a efectuat acte sau fapte de natura celor prevăzute în Decizia Curții Constituționale nr. 53 din 28 ianuarie 2005. Eventual, se pune problema existenței unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern și Parlament. Primul-ministru învederează Curții că s-a adresat Parlamentului deoarece Guvernul răspunde în fața acestuia și că nu poate vorbi în numele Parlamentului pentru declarația adoptată; însă Președintele poate solicita constatarea unui conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Președinte.

Guvernul nu a refuzat îndeplinirea niciunui act ce vizează reprezentarea României, din contră, Ministerul Afacerilor Externe a întocmit un memorandum și, pe baza acestuia, a fost notificată componența delegației României către Secretariatul General al Consiliului European.

Se arată că agenda de lucru cuprinde două părți, una care vizează creșterea economică și creșterea numărului locurilor de muncă, iar cealaltă — Mecanismul financiar multianual 2014—2020, precum și o propunere din partea președintelui Consiliului European, a președintelui Comisiei Europene și a Băncii Europene care se referă la stabilirea unui mecanism de accentuare a Uniunii Economice și Monetare în perioada următoare. Pe agenda de lucru a Consiliului European din 28—29 iunie 2012 nu există niciun punct care să vizeze situația din Siria. Or, în problemele de justiție, afaceri interne, economice, bugetare sau financiare, Guvernul trebuie să participe, având în vedere că ele țin de competența exclusivă a acestuia. Mai mult, la anumite întâlniri de la nivel european miniștrii reprezintă Guvernul și, în final, statul.

Așadar, Guvernul nu și-a arogat alte puteri decât cele prevăzute în Constituție și nu contestă art. 80 din Constituție.

Ca elemente de drept comparat se arată că în Consiliul European numai 3 state sunt reprezentate la nivel de șef de stat — Cipru, unde nu există prim-ministru, Lituania și Franța.

Se mai susține că la o viitoare revizuire constituțională trebuie să se modifice și textul constituțional, pentru că o asemenea dispută este contraproductivă.

Se subliniază că fiecare autoritate trebuie să își exercite atribuțiile constituționale cu bună-credință, în baza mandatului pe care îl are. Or, propunerea Președintelui este una exclusivistă, în sensul că acesta dorește să reprezinte singur statul român în calitatea acestuia de membru al Uniunii Europene și să excludă astfel șeful guvernului de la acest proces decizional.

În continuare, Președintele Curții Constituționale acordă cuvântul ministrului justiției, domnul Titus Corlățean.

Acesta arată că cererea nu este admisibilă, neaflându-ne în fața unui conflict juridic de natură constituțională.

Pe fond, reiterează cele reținute de Guvern în punctul de vedere comunicat Curții Constituționale, arătând în plus că, potrivit art. 148 alin. (4) și (5) din Constituție, Parlamentul este cel care, în primul rând, trebuie să garanteze îndeplinirea obligațiilor statului român ca membru al Uniunii Europene. Constituția nedefinind instituția șefului de stat, Președintele României nu poate fi calificat ca fiind un șef de stat.

În consecință, solicită respingerea sesizării formulate.

În continuare, președintele Curții Constituționale acordă cuvântul ministrului pentru relația cu Parlamentul, domnul Mircea Dușa.

Acesta susține că nu există niciun act juridic al Guvernului care să fi dat naștere la un conflict juridic de natură constituțională, astfel încât cererea formulată trebuie să fie respinsă.

În final, arată că declarațiile Parlamentului reflectă voința politică a poporului român, dându-se exemplu Declarația Parlamentului nr. 2/2012 privind sprijinirea implementării noii Strategii naționale anticorupție 2012—2015, declarație adoptată tot la propunerea Guvernului. Aceste declarații sunt adoptate în baza art. 61 și 65 din Constituție, precum și a art. 1 pct. 22 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului.

Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art. 128 alin. 3 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, acordă din nou cuvântul domnului Ștefan Deaconu.

Acesta se întreabă de ce dintr-o dată Președintele României nu mai are atribuția de a reprezenta România la Consiliul European, dacă există vreo altă situație juridică, deși Constituția nu s-a modificat. Dintr-o dată se pune la îndoială calitatea de reprezentant a Președintelui.

Se arată că atât Președintele României, cât și Parlamentul pot face declarații politice, agenda Consiliului European cuprinzând atât chestiuni economice, cât și de politică externă; cantitativ sunt mai multe aspecte care țin de partea economică, dar sistemul constituțional român prevede prerogativa șefului de stat de a reprezenta statul, ca în cazul Franței, Lituaniei sau Ciprului. Numai șeful de stat poate delega atribuția sa de reprezentare a statului primului-ministru.

Se arată că textul art. 148 alin. (4) din Constituție, topografic, stabilește ordinea în care subiecții de drept național garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor asumate, după Parlament, Președintele fiind primul care are această obligație. Această situație se datorează reprezentativității.

Guvernul are un rol major la Consiliu, pentru că emană din majoritatea parlamentară și nu se dorește eliminarea Guvernului din procesul decizional european. Pe viitor, se poate adopta un text constituțional pe tema participării la Consiliul European.

Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art. 128 alin. 3 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, acordă din nou cuvântul primului-ministru, domnul Victor-Viorel Ponta.

Acesta arată că s-a schimbat ceva față de guvernele anterioare. Nesoluționându-se prin dialog punctele de vedere diferite exprimate pe tema participării la Consiliul European, s-a apelat la Parlament, care a adoptat Declarația nr. 1/2012. Se susține că Parlamentul a încercat să stabilească un mecanism eficient de dialog între primul-ministru și Președintele României pe tema participării la Consiliul European. Nu se poate accepta un punct de vedere unilateral.

Se mai arată că prim-miniștrii care au fost anterior în funcție nu au dorit să participe la Consiliul European, dându-se ca exemplu situația fostului prim-ministru Călin Popescu Tăriceanu, care a participat totuși alături de Președinte, iar următorii doi

prim-miniștri nu au participat (Emil Boc și Mihai Răzvan Ungureanu). O atare practică nu este dată pentru totdeauna, lucrurile se pot schimba.

Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art. 129 alin. 4 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, dà cuvântul, pe rând, judecătorilor Curții Constituționale.

Domnul judecător Acsinte Gaspar întreabă părțile prezente cu privire la posibilele căi de soluționare a conflictului dedus judecății Curții. De asemenea, cere lămuriri cu privire la agenda Consiliului European pe care o au cele două părți în conflict, întrucât o parte susține că pe agendă există anumite probleme, pe când cealaltă parte arată că agenda este diferită. Solicită să fie puse agendele la dispoziția Curții Constituționale.

Doamna judecător Iulia Antoanella Motoc întreabă dacă „dispoziția expresă” a primului-ministru dată cu privire la componența delegației României la Consiliul European și menționată în Adresa Ministerului Afacerilor Externe nr. A/6.498 din 20 iunie 2012 este una scrisă sau verbală.

Totodată, solicită părților să-și exprime opinia asupra noțiunii de regim semiprezidențial.

De asemenea, solicită explicații cu privire la rațiunea constituțională a participării Președintelui Lituaniei la Consiliul European.

Domnul judecător Puskás Valentin Zoltán întreabă dacă cererea de soluționare a acestui conflict vizează doar reprezentarea punctuală a României la Consiliul European de la Bruxelles din 28—29 iunie 2012 și dacă se va repeta această situație ori de câte ori reprezentantul statului — fie el Președinte, fie Guvern — va lua parte la alte întâlniri internaționale. În consecință, de fiecare dată Curtea va trebui să intervină?

Domnul judecător Petre Lăzăroiu solicită explicații cu privire la rațiunile pentru care Parlamentul României a adoptat o declarație în privința participării la Consiliul European, și nu o hotărâre.

Domnul judecător Ion Predescu întreabă dacă există posibilitatea declanșării unui conflict juridic de natură constituțională atât timp cât art. 15 alin. (2) din Tratatul Uniunii Europene folosește conjuncția „sau”, cu alte cuvinte, nu cumva prin chiar acest text se prevede chiar competența de rezolvare a eventualelor neînțelegeri.

Domnul judecător Tudorel Toader întreabă care sunt efectele juridice pe care acest conflict le-a produs până la data la care Curtea trebuie să se pronunțe și dacă primul-ministru poate participa la Consiliul European numai delegat de Președintele României sau și în nume propriu.

Doamna judecător Aspazia Cojocaru solicită explicații cu privire la motivele care l-au determinat pe primul-ministru să se adreseze Parlamentului. De asemenea, întreabă dacă declarația politică a produs efecte juridice.

Reprezentantul Președintelui României, cu referire la întrebările domnilor judecători Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar și Puskás Valentin Zoltán, arată că soluția rezolvării conflictului este chiar constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități. Se mai arată că actele efectuate nu au produs, dar vor produce consecințe juridice, iar Curtea trebuie să constate însușirea unei atribuții a Președintelui de către primul-ministru.

Cu referire la întrebările domnului judecător Tudorel Toader, se arată că a fost transmisă componența delegației României la Secretariatul General al Consiliului European, delegație condusă de primul-ministru, iar Ministerul Afacerilor Externe a refuzat componența delegației României la Secretariatul General al Consiliului European transmisă la acest minister de către Președintele României, sub semnătura unui consilier prezidențial. S-a încălcat astfel procedura notificării delegației la acest for european.

Se mai apreciază că reuniunile Consiliului sunt foarte specializate, de aceea acolo participă miniștri, dar și primul-ministru poate participa oricând, astfel încât nu există nicio restrângere referitoare la competențele constituționale ale primului-ministru.

Cu referire la întrebarea domnului judecător Ion Predescu, se arată că textul Tratatului dà precădere de participare Președintelui, alternativa șefului Guvernului fiind folosită având în vedere specificul constituțional al fiecărui stat membru. Aceasta este deja o chestiune ce ține de statele membre.

Domnul judecător Puskás Valentin Zoltán revine cu întrebarea pe care a formulat-o anterior, solicitând precizări mai clare. Așadar, Curtea este cea competentă să rezolve astfel de conflicte sau soluționarea acestora se face în baza art. 148 alin. (4) din Constituție?

Reprezentantul Președintelui României arată că nu trebuie ca instanța constituțională să intervină de fiecare dată în asemenea dispute, Curtea nu trebuie să stabilească de la caz la caz cine participă, ci să stabilească în mod clar că numai Președintele poate reprezenta statul la Consiliul European. Răspunde doamnei judecător Aspazia Cojocaru că la cunoștința sa nu există declarații politice care au produs efecte juridice.

Domnul judecător Tudorel Toader revine cu una dintre întrebările puse mai înainte de domnia sa, respectiv dacă există o partajare a competențelor între cele două autorități sau primul-ministru are nevoie de o delegare pentru a participa la astfel de reuniuni și solicită precizări suplimentare.

Reprezentantul Președintelui României arată că legislația română nu prevede o atare partajare, dar la Consiliul European, organism de îndrumare, participă statele membre și trebuie reprezentate în consecință. Guvernul cunoaște agenda Consiliului European, întrucât participă la lucrările Consiliului.

Se mai arată că, după Parlament, Președintele este instituția cea mai reprezentativă, astfel încât primul-ministru poate participa la ședințele Consiliului European doar cu mandat dat de către Președintele României.

Doamna judecător Iulia Antoanella Motoc revine la întrebarea sa precedentă, și anume cum definește reprezentantul Președintelui României un regim semiprezidențial.

Reprezentantul Președintelui României arată că modul de alegere direct al Președintelui coroborat cu atribuțiile care rezultă din Constituție califică un regim ca fiind semiprezidențial.

Domnul judecător Acsinte Gaspar întreabă dacă un atare conflict nu cumva ar trebui soluționat printr-un dialog loial între autorități și dacă reuniunea Consiliului din 1 iunie 2012 de la București a fost o reuniune pregătitoare a Consiliului European din 28—29 iunie 2012.

Reprezentantul Guvernului, domnul Victor-Viorel Ponta, arată că, în spiritul Constituției, a existat o deschidere permanentă a sa către dialog cu Președintele României, în acest sens participând la mai multe întâlniri cu acesta. La întrebarea doamnei judecător Aspazia Cojocaru, precizează că nu poate răspunde de ce a solicitat o declarație a Parlamentului.

Tot timpul a contestat participarea Președintelui României la Consiliul European, chiar înainte de preluarea mandatului de prim-ministru. Arată că o colaborare loială între instituții există în Lituania, unde Guvernul ar trebui în mod normal să participe la reuniunile Consiliului European, dar, datorită personalității actualului Președinte și a faptului că este un fost comisar european, s-a ajuns la un consens politic ca acesta să participe.

Referitor la agendele diferite existente la Președinte și la Guvern, arată că agenda indicată de reprezentantul Președinției este o formă mai veche și că va transmite Curții Constituționale agenda finală a reuniunii Consiliului European din 28—29 iunie 2012.

Susține că schimbul de scrisori dintre un consilier prezidențial și ministrul afacerilor externe nu a produs efecte juridice. Președintele României nu ar fi trebuit să se adreseze Curții Constituționale, întrucât acest conflict este o problemă politică, și nu juridică.

Arată că Parlamentul va tranșa și problema reprezentării României la Consiliul European, astfel încât, prin competența partajată prevăzută de Constituție, să nu se ajungă mereu la arbitrajul Curții Constituționale.

În privința întrebării domnului judecător Petre Lăzăroiu, arată că la aceasta numai Parlamentul poate răspunde, iar dacă Președintele României are vreo dispută cu acesta, conflictul să vizeze aceste autorități, și nu Guvernul.

Se arată că reuniunea Consiliului din 1 iunie 2012 a privit aspecte specifice referitoare la agenda Consiliului European pentru a se lua o decizie cu privire la acestea în Consiliul European.

În fine, arată că, dacă s-ar accepta punctul de vedere al Președintelui României, România se va transforma într-un regim prezidențial, modificându-se indirect Constituția.

Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art. 150 din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, declară dezbaterile închise.

C U R T E A,

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctul de vedere comunicat de Guvern, susținerile reprezentanților autorităților publice aflate în conflict, prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituție, precum și celor ale art. 1, 10, 34 și 35 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra cererii privind soluționarea prezentului conflict juridic de natură constituțională.

Examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, Curtea constată următoarele:

I. Cu privire la admisibilitatea cererii formulate:

1. Președintele României este unul dintre titularii dreptului de sesizare a Curții Constituționale cu privire la conflictele juridice de natură constituțională prevăzute de art. 146 lit. e) din Constituție.

Astfel cum rezultă din cererea formulată, Președintele României este cel ce solicită Curții constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de prim-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte.

2. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională constă în „acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor” (Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005).

În aceste condiții, este necesară clarificarea **semnificației juridice** a scrisorii ministrului afacerilor externe, domnul Andrei Marga, comunicată șefului Cămarilor Prezidențiale, domnul consilier prezidențial Cristian Diaconescu, scrisoare prin care acesta arată că notificarea componentei delegației române a

fost realizată potrivit „procedurilor uzuale”, avându-se totodată în vedere dispoziția expresă a primului-ministru, precum și considerente legate de atribuțiile constituționale ale instituțiilor statului și elementele concrete aflate pe agenda Consiliului European din 28—29 iunie 2012.

Potrivit art. 13 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 2 aprilie 2001, „primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, cu respectarea atribuțiilor legale care le revin. Primul-ministru reprezintă Guvernul în relațiile acestuia cu Parlamentul, Președintele României.”

Potrivit art. 1 din Legea nr. 47/1994 privind serviciile din subordinea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 210 din 25 aprilie 2001, Administrația prezidențială este o instituție publică cu personalitate juridică, aflată la dispoziția Președintelui României, pentru îndeplinirea atribuțiilor sale; totodată, consilierul prezidențial este o funcție de conducere în cadrul acestei structuri, având rang de ministru.

Având în vedere cele de mai sus, Curtea observă că scrisoarea ministrului afacerilor externe este un document tehnic și de informare, conținutul său nevizând luarea unei decizii, ci informarea consilierului prezidențial cu privire la deciziile deja luate. Dar este, în același timp, **un act care lato sensu emană de la Guvern și este dat în reprezentarea acestei autorități publice.**

Acest schimb de scrisori între un consilier prezidențial și un secretar de stat din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, dintre același consilier prezidențial și ministrul afacerilor externe este realizat între persoane care reprezintă și angajează cele două autorități publice. De altfel, potrivit uzanțelor, comunicarea acestora în materia reprezentării la Consiliul European se realizează prin Administrația prezidențială și prin Ministerul Afacerilor Externe.

Toate acestea nu fac altceva decât să demonstreze că există un conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități publice.

Prin urmare, schimbul de scrisori sus-amintit între reprezentantul Guvernului și cel al Administrației prezidențiale demonstrează atât punctele de vedere antagonice existente între autoritățile publice pe care le reprezintă (Guvern, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte), cât și conflictul existent între primul-ministru al Guvernului și Președintele României, așa cum reiese din adresa Ministerului Afacerilor Externe cu privire la dispoziția expresă a primului-ministru prin care a fost stabilită și notificată componența delegației române la Consiliul European, precum și referirea din adresa consilierului prezidențial Cristian Diaconescu la faptul că atribuția de participare la Consiliul European revine Președintelui României.

Mai mult, Declarația nr. 1 din 12 iunie 2012 referitoare la problemele actuale aflate pe agenda Uniunii Europene și obligațiile ce revin României în baza acestora a fost adoptată de Parlamentul României după ce aceasta a fost susținută în fața plenului reunit al celor două Camere de către primul-ministru, acesta prezentând *Poziția Guvernului României cu privire la colaborarea inter-instituțională și reprezentarea României în domeniul afacerilor europene.*

Luările publice de poziție ale acestora, precum și **poziția acestora** au determinat apariția unor tensiuni care **întrunesc elementele constitutive ale noțiunii de conflict**; acest conflict este ilustrat, în mod evident, prin schimbul de scrisori dintre ministrul afacerilor externe și secretarul de stat din cadrul aceluiasi minister, pe de o parte, și consilierul prezidențial, pe de altă parte. Prin urmare, situația conflictuală între cele două autorități este una **născută și actuală** datorită actelor concrete

deja efectuate de către acestea, astfel încât nu se poate susține că un conflict s-ar declanșa doar odată cu participarea primului-ministru coroborată cu neparticiparea Președintelui la Consiliul European din 28—29 iunie 2012. Aceasta ar avea mai degrabă semnificația acutizării conflictului.

Conflictul este unul juridic, întrucât vizează determinarea rolului pe care îl au Președintele și Guvernul în definirea și orientarea politicii externe a statului.

Conflictul juridic în care se află cele două autorități **este unul de natură constituțională**, întrucât vizează, în principiu, interpretarea art. 80 alin. (1) și art. 102 alin. (1) din Constituție; or, Curtea a stabilit că modul diferit în care autoritățile publice interpretează și aplică o dispoziție constituțională este de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 270 din 5 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 290 din 15 aprilie 2008).

De asemenea, conflictul juridic de natură constituțională se poartă între două autorități publice prevăzute în titlul III din Constituție, respectiv Guvernul și Președintele României (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 988 din 1 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 784 din 24 noiembrie 2008).

3. În consecință, Curtea constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern, reprezentat de primul-ministru, și Președintele României.

II. Cu privire la fondul cererii formulate de către Președintele României

1. Potrivit art. 1 alin. (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria C nr. 83 din 30 martie 2010, acesta marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei. De esență Uniunii este atribuirea de către statele membre a unor competențe — tot mai multe la număr — pentru realizarea obiectivelor lor comune, desigur, fără a se aduce atingere, într-un final, prin această cedare de competențe, identității constituționale naționale — *Verfassungsidentität* (a se vedea Decizia Tribunalului Constituțional german din 30 iunie 2009, pronunțată în Cauza 2 BvE 2/08, referitoare la constituționalitatea Tratatului de la Lisabona). **De aceea, pe această linie de gândire, statele membre își mențin competențe care sunt inerente în vederea păstrării identității lor constituționale, iar cedarea de competențe, precum și regândirea, accentuarea sau stabilirea unor noi orientări în cadrul competențelor deja cedate țin de marja constituțională de apreciere a statelor membre.**

Așadar, Uniunea Europeană poate să acționeze doar în limitele competențelor care i-au fost conferite, având, deci, **competențe atribuite**. (P. Craig, G. de Burca — *EU Law — Text, cases and materials*, Oxford University Press, 2011)

De aceea, art. 5 alin. (2) din Tratatul Uniunii Europene prevede expres că, „în temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate. Orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre”, ceea ce demonstrează că Uniunea Europeană, în momentul de față, este încă o uniune de state.

De altfel și Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 317 din 12 mai 2003, a stabilit că „prin actele de transfer al unor atribuții către structurile Uniunii Europene, **acestea nu dobândesc, prin înzestrare, o «supracompetență», o suveranitate proprie.** În realitate, statele membre ale Uniunii Europene au decis să exercite în comun anumite atribuții care, în mod tradițional, țin de domeniul suveranității naționale. Este evident că în actuala eră a

globalizării problematicei omenirii, a evoluțiilor interstatale și a comunicării interindividuale la scară planetară, conceptul de suveranitate națională nu mai poate fi conceput ca absolut și indivizibil, fără riscul unei izolări inacceptabile”.

Înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona era dificil de stabilit limitele competențelor Uniunii Europene, dar în momentul de față există categorii de competențe prevăzute în Tratat cu privire la care Uniunea Europeană are o competență exclusivă, competență partajată sau competență de a sprijini, coordona sau completa acțiunea statelor membre. Așadar, acțiunea statelor membre este foarte importantă în structura arhitecturală a Uniunii Europene, ea variind ca intensitate în funcție de domeniu. (P. Craig, G. de Burca — *EU Law — Text, cases and materials*, Oxford University Press, 2011; Jean-Luc Sauron: *Comprendre le Traité de Lisbonne: Texte consolidé intégrale des traités, explications et commentaires*; Gualino éditeur, 2007; Jacques Ziller: *Il nuovo Trattato europeo*; Il Mulino, 2007, Klemens H. Fischer: *Der Vertrag von Lissabon. Text und Kommentar zum Europäischen Reformvertrag*; Nomos, 2008, 550 pages).

2. Potrivit art. 13 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliul European reprezintă una dintre instituțiile Uniunii Europene. Consiliul European a fost prevăzut pentru prima oară în mod expres în Actul Unic European din 1986, rolul său fiind definit, ulterior, prin Tratatul de la Maastricht (1992), dar devine o instituție odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona — 1 decembrie 2009.

Consiliul European oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia și îi definește orientările și prioritățile politice generale, fără a exercita funcții legislative [art. 15 alin. (1) din Tratat].

Consiliul European **este compus din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre** [art. 15 alin. (2) din Tratat], precum și din președintele său și președintele Comisiei, **se întrunește de două ori pe semestru** la convocarea președintelui său, **membrii Consiliului European pot decide să fie asistați fiecare de un ministru** [art. 15 alin. (3) din Tratat] — spre deosebire de situația ante-Lisabona, când aceștia erau asistați de miniștrii de externe —, iar atunci când situația o impune, președintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European.

Competența Consiliului European vizează probleme strategice ale Uniunii Europene, precum și cele care țin de viitorul acesteia. De aceea, Consiliul European **adoaptă decizii cu un pronunțat caracter politic**, decizii care pot rezolva și conflicte între statele membre, conflicte care nu au putut fi soluționate la un nivel inferior de reprezentare, spre exemplu în Consiliu.

Consiliul European este motorul dezvoltării Uniunii, decide/dezbate probleme de natură conceptuală, precum și schimbările importante în structura instituțională a Uniunii Europene, poate impune ținta pentru importante inițiative de natură constituțională care afectează funcționarea Uniunii, dezbate starea economiei europene văzute ca un tot, rezolvarea conflictelor este de asemenea o parte importantă a activității sale, are un rol central în inițierea și dezvoltarea strategiilor într-un domeniu dat, are rol central în politica externă a Uniunii Europene, ia în discuție aderarea în structurile Uniunii Europene a noi state. Mai mult, se poate ajunge la un acord cu privire la modificarea tratatelor de bază, cu efecte directe asupra unei eventuale cedări de atribuții din partea statelor membre. De aceea, administrarea Uniunii nu poate fi asigurată fără o instituție de nivel înalt, precum Consiliul European, instituție care a avut și are în continuare un rol fundamental în integrarea europeană.

De asemenea, se observă că, în conformitate cu uzanțele, nu există o partajare a agendei Consiliului European în mod

formal și strict pe anumite problematici, astfel încât într-o ședință a Consiliului European se pot dezbate chestiuni care privesc mai multe domenii, **fiind imposibilă și nefirească participarea la aceeași reuniune a Consiliului European a mai multor reprezentanți ai statului membru.**

Totodată, reprezentanții statului nu se pot succeda la același Consiliu European în funcție de problemele aflate pe ordinea de zi, **mandatul de reprezentare a statului fiind unul permanent, și nu unul fracționat între două autorități publice.**

Formularea cuprinsă în art. 10 alin. (2) teza a doua și art. 15 alin. (2) din Tratat, referitor la compunerea Consiliului European — șefii de stat sau de guvern ai statelor membre —, este una generică și nu obligă statele membre care au un executiv bicefal să asigure reprezentarea lor atât prin șeful de stat, cât și prin cel al guvernului, ci, mai degrabă, prin interpretarea teleologică a textului, se ajunge la ideea că **scopul acesteia este de asigura reprezentarea statului membru la cel mai înalt nivel de către autoritatea publică competentă.**

3. În prezent, reprezentarea statelor membre în Consiliul European la nivel de Președinte se face în Franța, Lituania și Cipru, în restul statelor primul-ministru fiind cel ce participă la acestea. O atare situație se datorează, în principiu, fie regimului politic pe care statele l-au îmbrățișat la nivel constituțional (Franța, Cipru), fie unui acord între actorii politici (Lituania).

4. Un regim politic este calificat ca fiind semiprezidențial dacă în textul Constituției sunt întrunite trei condiții (a se vedea Maurice Duverger — *Échec au roi*, Editura Albin Michel, 1978, Paris; *A new political system model: semi-presidential Government* în *European Journal of Political Research*, 1980, vol.8, pag.165—187), respectiv:

- Președintele să fie ales prin vot universal;
- Președintele să dispună de competențe considerabile;
- Președintele este secondat de un prim-ministru și de miniștri, parte a puterii executive, și care pot rămâne în funcție doar dacă Parlamentul nu se opune.

Prima condiție este evident îndeplinită prin chiar textul art. 81 din Constituție, iar cea de-a treia de art. 102 și următoarele, precum și de art. 114 din Constituție. Problematică este cea de-a doua condiție, respectiv demonstrarea faptului că Președintele dispune de „competențe considerabile” [Elgie, Robert — *Duverger, Semi-presidentialism and the supposed French archetype* în *West European Politics*, 32 (2), p. 248 și urm.], iar un element extrem de important în cadrul acesteia este **rolul său în politica externă a statului.** Alături de alte elemente, alăturate rolului Președintelui României în politica externă, precum calitatea sa de comandant al forțelor armate, președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, competența de a solicita reexaminarea legii, de a sesiza Curtea Constituțională, de a desemna candidatul pentru funcția de prim-ministru, de a numi un prim-ministru interimar, de a numi miniștri, de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului, de a consulta populația țării prin referendum, de a numi în funcții publice, de a acorda grațieri individuale, regimul politic consacrat de Constituție trebuie să fie calificat ca fiind unul semiprezidențial.

Chiar și jurisprudența Curții Constituționale are o orientare similară, în sensul că, prin interpretarea textelor constituționale incidente, acceptă existența unor competențe considerabile ale Președintelui României în diverse domenii. În acest sens, cu titlu exemplificativ, Curtea reține:

— Decizia nr. 98 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 22 februarie 2008, prin care Curtea a stabilit că, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 85 alin. (2) din Constituție, Președintele României poate refuza o singură dată, motivat, propunerea primului-ministru de numire a unei persoane în funcția vacantă de ministru. Primul-ministru este obligat să propună o altă persoană;

— Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, în care Curtea, referitor la o inițiativă de revizuire a Constituției, a statuat: „completarea textului constituțional [al art. 85 alin. (2)] în sensul consultării Președintelui de către primul-ministru înaintea propunerii de revocare sau de numire a unor membri ai Guvernului constituie consacarea în norma constituțională a soluției pronunțate de Curtea Constituțională [prin Decizia nr. 98 din 7 februarie 2008 — sn]”.

— Decizia nr. 270 din 5 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 290 din 15 aprilie 2008, în care Curtea a stabilit că Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție va sesiza Președintele României pentru a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului și a foștilor membri ai Guvernului, care, la data sesizării, nu au și calitatea de deputat sau de senator;

— Decizia nr. 384 din 4 mai 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 451 din 24 mai 2006, prin care Curtea a stabilit că Președintele României, în exercitarea atribuțiilor sale de șef al statului și comandant al forțelor armate, acordă gradele de mareșal, de general și de amiral, fără a fi condiționat de lege, așa cum este în cazul atribuției privind numirile în funcții publice;

— Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 491 din 8 iulie 2005, Curtea a constatat că numirea judecătorilor și procurorilor urmează a se face la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii în continuare, iar numirea în anumite funcții de conducere se face dintre persoanele numite anterior în funcția de procuror. Dacă Președintele României nu ar avea niciun drept de examinare și de apreciere asupra propunerilor făcute de Consiliul Superior al Magistraturii pentru numirea judecătorilor și procurorilor sau în anumite funcții de conducere ori dacă nu ar putea refuza numirea nici motivat și nici măcar o singură dată, atribuțiile Președintelui României, prevăzute de art. 94 lit. c) coroborat cu art. 125 alin. (1) din Constituție, ar fi golite de conținut și importanță, motiv pentru care Curtea a constatat constituționalitatea unei asemenea soluții legislative;

5. Constituția Franței, care a constituit sursa de inspirație a Constituției României și care consacră un sistem semiprezidențial, la art. 5 prevede că „Președintele Republicii veghează la respectarea Constituției. Prin arbitrajul său, asigură funcționarea autorităților publice, conform reglementărilor, precum și continuitatea statului.

El este garantul independenței naționale, al integrității teritoriale și al respectării tratatelor.”

Art. 80 din Constituția României, sub aspectul limbajului folosit, stabilește mai clar că Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării. Totodată, Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice.

6. Curtea reține că, în jurisprudența sa, Președintele României a fost calificat ca șef al statului în mod implicit (a se vedea, în acest sens, Hotărârea nr. 3 din 9 septembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 11 septembrie 1996) și, ulterior, explicit (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 147 din 21 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 162 din 7 martie 2007).

Potrivit art. 80 alin. (1) din Constituție, Președintele României reprezintă statul român, ceea ce înseamnă că în planul politicii externe conduce și angajează statul. Acest text constituțional îi permite să traseze liniile viitoare pe care statul le va urma în politica sa externă, practic să îi determine orientarea în planul relațiilor externe, ținând cont, desigur, de interesul național. O atare concepție este legitimată de caracterul reprezentativ al

funcției, Președintele României fiind ales de cetățeni prin **vot universal**, egal, direct, secret și liber exprimat.

În planul politicii externe, primul-ministru are competența constituțională de a asigura realizarea politicii externe a țării [art. 102 alin. (1) din Constituție], ceea ce înseamnă că, în funcție de orientarea stabilită de reprezentantul statului în plan extern, care este Președintele statului, Guvernul, prin reprezentantul său, urmează să implementeze în mod corespunzător măsurile față de care statul s-a angajat. Prin urmare, Curtea constată că rolul Guvernului în politica externă este unul mai degrabă tehnic, el trebuind să urmeze și să îndeplinească obligațiile la care România s-a angajat la nivel de stat. Așadar, rolul Guvernului este unul mai degrabă derivat, și nu original, cum este cel al Președintelui României; așadar, nefiind o putere delegată, ci proprie Președintelui României, reprezentarea statului poate fi delegată, printr-un act de voință expres, de către acesta atunci când consideră necesar.

De asemenea, Curtea observă că art. 80 alin. (1) din Constituție este un text constituțional de principiu. De aceea, el nu trebuie interpretat restrictiv, ci în spiritul Constituției, respectiv coroborat cu art. 91 și art. 148 alin. (4) din Constituție, acest ultim text prevăzând, în mod expres, că Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească trebuie să garanteze „obligațiile rezultate din actul aderării”. Or, una dintre aceste obligații este reprezentarea la cel mai înalt nivel a României în cadrul Consiliului European, respectiv de către autoritatea publică ce are competența de a angaja România la **nivel de stat**. Altfel, s-ar ajunge la o golire de conținut a dispozițiilor art. 148 alin. (4) din Constituție în privința Președintelui României; or, este de principiu admis că orice normă este edictată în sensul de a produce efecte juridice.

Obiter dictum, este de observat că numai reprezentantul statului este cel care poate angaja în sfera relațiilor externe statul ca subiect de drept internațional public. De aceea, spre exemplu, tratatele internaționale la nivel de stat se semnează de către Președintele României (a se vedea, în acest sens, Legea tratatelor nr. 590/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 23 din 12 ianuarie 2004).

7. Declarația Parlamentului nr. 1/2012, adoptată în temeiul art. 61 și art. 65 alin. (2) lit. k) din Constituție coroborate cu art. 1 pct. 22 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 4 din 3 martie 1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 34 din 4 martie 1992, încearcă să creeze o partajare de competențe între cele ale Președintelui României și ale Guvernului în domeniul politicii externe a statului, însă partajarea pe care o propune este una pe orizontală, și nu pe verticală. Cu alte cuvinte, se acreditează ideea unei partajări orizontale de competențe în cadrul politicii externe, în sensul că reprezentarea în sine a statului este realizată de două autorități publice; or, **partajarea de competențe este, în accepțiunea textelor constituționale referite, una pe verticală, liniile directoare ale politicii externe a statului fiind stabilite și definite de reprezentantul său, Președintele României, iar implementarea și realizarea în concret a acestora ține de Guvern.**

Este de principiu că un act cu caracter normativ, și cu atât mai puțin un act care exprimă o voință politică, nu poate adăuga la Constituție, nu poate schimba competențe prestabilite prin Constituție. Voința politică se subordonează principiilor, valorilor și exigențelor constituționale, indiferent de relațiile, chiar tensionate, existente între autoritățile publice.

Curtea, din consultarea agendelor Consiliului European, mai reține că partajarea propusă de declarație este imposibilă în practică, având în vedere că nicio reuniune a Consiliului European nu tratează în exclusivitate probleme de politică economică, socială, bugetară în sensul reținut de declarația

menționată. Mai mult decât atât, și în ipoteza în care se dezbate astfel de probleme, având în vedere că acestea presupun încheierea de tratate în numele României, fac necesară participarea șefului statului, care are competența de a încheia tratate în acest domeniu.

8. Curtea observă că în Consiliul European statele membre sunt reprezentate la cel mai înalt nivel, respectiv de instituția care poate angaja statul în planul relațiilor externe, și nu de cea care asigură realizarea obiectivelor deja stabilite.

Odată explicitate prevederile constituționale asupra cărora practic poartă acest conflict juridic de natură constituțională, Curtea concluzionează că Președintele României nu numai că are dreptul, dar are și obligația asumată în actul de aderare de a participa la reuniunile Consiliului European; în caz contrar, s-ar încălca angajamentele pe care România și le-a asumat prin acesta.

Mai mult, potrivit art. 10 alin. (2) teza a doua și art. 16 alin. (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliul Uniunii Europene este cel compus din câte un reprezentant la nivel ministerial al fiecărui stat membru, împuternicit să angajeze **guvernul** statului membru pe care îl reprezintă.

Așadar, la Consiliul European reprezentarea este la nivel de stat, iar la Consiliu la nivel guvernamental.

9. Totodată, Curtea subliniază că, în realizarea competențelor lor, autoritățile publice trebuie să se preocupe de buna funcționare a statului de drept, având astfel îndatorirea de a colabora în spiritul normelor de loialitate constituțională (Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012).

III. În privința efectelor deciziei Curții, rezultă, în mod evident, următoarele:

1. Deciziile Curții Constituționale pronunțate în temeiul art. 146 lit. e) din Constituție au putere numai pentru viitor [a se vedea art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și Decizia nr. 1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 7 decembrie 2010];

2. Deciziile Curții Constituționale, făcând parte din ordinea normativă, nu pot fi aplicate retroactiv, mai exact unor raporturi sau situații juridice încheiate (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012);

3. Conflictul juridic de natură constituțională nu este încheiat, nu este o *facta praeterita*, niciuna dintre părțile implicate în conflict negăsind o soluție la aceasta.

Așadar, analizând cele expuse, Curtea constată că efectele deciziei urmează a se întinde atât asupra cauzei de față, cât și cu privire la „**actele, acțiunile, inacțiunile sau operațiunile ce urmează a se îndeplini în viitor de către autoritățile publice implicate în conflictul juridic de natură constituțională**” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 3 iulie 2009, și Decizia nr. 1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 7 decembrie 2010).

În fine, Curtea reține că puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept (a se vedea, în acest sens, Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995, Decizia nr. 1415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009, Decizia nr. 414 din

14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010, Decizia nr. 694 din 20 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 14 iunie 2010, deciziile nr. 872 și nr. 874 din 25 iunie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 1.018 din 19 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 22 iulie 2010, Decizia nr. 536 din 28 aprilie 2011, Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, Decizia nr. 1615 din 20 decembrie 2011 sau Decizia nr. 223 din 13 martie 2012).

IV. Având în vedere cele de mai sus, Curtea urmează să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, generat de acțiunea Guvernului și a primului-ministru de a-l exclude pe Președintele României din delegația care participă la Consiliul European în perioada 28—29 iunie 2012.

Totodată, Curtea constată că, în exercitarea atribuțiilor constituționale, Președintele României participă la reuniunile Consiliului European în calitate de șef al statului. Această atribuțiune poate fi delegată de către Președintele României, în mod expres, primului-ministru.

Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, precum și prevederile art. 11 alin. (1) lit. A.e), ale art. 34 și 35 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Curtea Constituțională constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, generat de acțiunea Guvernului și a primului-ministru de a-l exclude pe Președintele României din componența delegației care participă la Consiliul European în perioada 28—29 iunie 2012.

În exercitarea atribuțiilor constituționale, Președintele României participă la reuniunile Consiliului European în calitate de șef al statului. Această atribuție poate fi delegată de către Președintele României, în mod expres, primului-ministru.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și primului-ministru al Guvernului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea și pronunțarea au avut loc la data de 27 iunie 2012 și la acestea au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocar, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán și Tudorel Toader, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
AUGUSTIN ZEGREAN

Pentru
Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly,
semnează
Magistrat-asistent-șef,
Doina Suliman

★

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu opinia majoritară considerăm că cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de Primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, trebuia respinsă, ca inadmisibilă, pentru motivele pe care le dezvoltăm în continuare.

1. Conform prevederilor art. 146 lit. e) din Constituție, Curtea Constituțională soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice...

Președintele României formulează următoarea cerere: „Vă solicit să constatați existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României, reprezentat de Prim-ministru, de pe o parte, și Președintele României, pe de altă parte, conflict ivit ca urmare a însușirii de către Prim-ministru a unei atribuții constituționale, aceea de reprezentare a statului român la Consiliul European, atribuție care revine conform Constituției doar Președintelui României”.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională trebuie îndeplinite, cumulativ, trei condiții, și anume:

- conflictul să fie juridic (nu politic);
- să fie de natură constituțională;
- să fie între autorități publice.

Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, constă în „acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor” (Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005).

Constituția României, la art. 80, cu textul marginal „Rolul Președintelui”, prevede la alin. (1) *„Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării”*.

Constituția României, la capitolul III cu titlul „Guvernul”, la art. 102, „Rolul și structura”, prevede la alin. (1) *„Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice”*.

Alin. (1) al art. 61 din Constituție stabilește *„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”*.

Art. 148 din Constituție, „Integrarea în Uniunea Europeană”, la alin. (4) prevede: *„Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).”*

Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană la alin. (2) prevede *„Consiliul European este compus din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre”*.

În opinia noastră, din analiza acestor texte se poate constata că nu există nicio prevedere constituțională sau comunitară care să acorde o exclusivitate de reprezentare în Consiliul European pentru Președinte sau pentru primul-ministru.

În cererea Președintelui se solicită constatarea faptului că reprezentarea statului român la Consiliul European este o atribuție „care revine conform Constituției **doar Președintelui României**”. Ori o asemenea prevedere constituțională nu există. Art. 80 din Constituție definește **rolul și poziția Președintelui României**, în cadrul sistemului constituțional al țării. Acest articol reglementează o reprezentare generală, Președintele României reprezentând statul român atât pe plan extern, cât și pe plan intern, dar atribuțiile exclusive conferite de Constituție sunt reglementate în art. 85—94 din Constituția României. Nicio prevedere nu se referă însă la dreptul exclusiv al Președintelui de a reprezenta România la Consiliul European sau la alte întruniri internaționale.

Mai mult, alin. (2) al art. 15 din Tratatul privind Uniunea Europeană oferă o posibilitate alternativă pentru statele membre statuând *„Consiliul European este compus din șefii de stat sau de Guvern ai statelor membre...”*, lăsând la latitudinea fiecărei țări să decidă cine reprezintă statul respectiv la Consiliul European.

Trecând peste faptul că România nu are un „șef de stat”, sintagma fiind folosită pentru funcția de Președintele României doar în limbajul cotidian sau în doctrina juridică, pe plan european putem constata că fiecare țară a decis dacă statul respectiv este reprezentat de șeful statului, acolo unde există, sau primul-ministru. Din cele 27 de țări membre ale Uniunii Europene, 24 sunt reprezentate de primul-ministru și trei de către Președintele țării respective. În toate aceste state, cu excepția Poloniei, unde Tribunalul Constituțional Polonez a decis în favoarea primului-ministru, problema reprezentării în Consiliul European a fost decisă prin consens politic.

În opinia noastră, și în România decizia privind reprezentantul țării la o întrunire internațională, inclusiv la Consiliul European, este o problemă politică, care trebuie să fie

tranzată, atunci când există divergențe în acest sens între Președinte și primul-ministru, de către Parlament.

Această concluzie decurge și din prevederile alin. (4) al art. 148 din Constituție, care prevede că aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării: sunt garantate de „Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească”.

În cazul de față fiind vorba despre o dispută politică Președinte — Guvern, socotim că Parlamentul, în calitate sa de „organul reprezentativ suprem al poporului român”, este cel care trebuie să tranșeze această dispută politică.

În consecință, neexistând o prevedere constituțională expresă referitoare la participarea la întruniri internaționale, conflictul dintre Președinte — Guvern fiind de natură politică, Curtea Constituțională trebuia să respingă cererea Președintelui ca fiind inadmisibilă.

2. În ce privește Declarația Parlamentului privind atribuțiile Președintelui României și ale Guvernului în domeniul afacerilor europene, aceasta pune în discuție, pe de o parte, categoriile de acte pe care Parlamentul le poate adopta și efectele acestora, iar, pe de altă parte, poziționarea Curții Constituționale în această materie.

Din punctul de vedere al actelor juridice distingem:

a) **acte juridice** — legi, hotărâri și moțiuni — nominalizate la art. 67 din Constituție, adoptate de Camera Deputaților și Senat în prezența majorității membrilor și care reprezintă manifestări de voință cu scopul de a produce efecte juridice;

b) **acte cu caracter exclusiv politic**, care își au suportul constituțional în art. 65 alin. (2) lit. k) — Camerele își desfășoară lucrările în ședințe comune pentru *„îndeplinirea altor atribuții care, potrivit Constituției sau regulamentului, se exercită în ședință comună”*. În baza acestui text constituțional, prin art. 1 pct. 22 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului s-a prevăzut întrunirea celor două Camere în ședințe comune pentru *„adoptarea unor declarații, mesaje sau a altor acte cu caracter exclusiv politic”*.

Aceste acte nu beneficiază de forța actelor juridice, **ele nu produc efecte juridice**, ci doar efecte exclusiv politice.

În ședința comună din data de 12 iunie 2012, Camera Deputaților și Senatul au adoptat *„Declarația referitoare la problemele actuale aflate pe agenda Uniunii Europene și obligațiile ce revin României în baza acestora”*.

Această Declarație, deși reprezintă o manifestare de voință a Parlamentului, ea este doar producătoare de efecte politice și, ca atare, nu putea face obiectul controlului de constituționalitate.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, *„Curtea Constituțională asigură controlul constituționalității legilor, a tratatelor internaționale, a regulamentelor Parlamentului și a ordonanțelor Guvernului”*, iar, potrivit art. 27 din aceeași lege, *Curtea Constituțională se pronunță și asupra constituționalității hotărârilor plenului Camerei Deputaților, a hotărârilor plenului Senatului și a hotărârilor plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului”*.

Considerăm că, examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern, reprezentat de primul-ministru, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, Curtea Constituțională nu poate cenzura un vot al Parlamentului exprimat asupra unui act cu rezonanță exclusiv politică.

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu opinia majoritară, care a adoptat soluția de reținere a conflictului juridic de natură constituțională, cererea de soluționare a acestuia, formulată de Președintele României, este inadmisibilă; aceasta este soluția care trebuia dată în cauză.

Pe lângă temeiurile anterior expuse, au relevanță deosebită și următoarele considerente:

1. **Declarația Parlamentului** este act de voință al organului reprezentativ suprem al poporului român, așa cum prevede art. 61 din Constituție.

Guvernul României și primul-ministru au executat Declarația Parlamentului României. Soluția este act de constituționalitate.

2. Președintele României este a doua autoritate publică reglementată în capitolul II al titlului III din Constituție, iar art. 80 prevede „Rolul Președintelui”, adică definiția autorității și rolul acesteia în statul român.

Majoritatea care a adoptat soluția a reținut că art. 80 din Constituție determină atribuțiile autorității publice — Președintele României. Greșeala este gravă și a determinat, în consecință, soluția greșită.

Atribuțiile Președintelui sunt prevăzute și reglementate începând cu art. 85 „Numirea Guvernului”, art. 86 „Consultarea Guvernului”, art. 87 „Participarea la ședințele Guvernului”, art. 88 „Mesajele adresate Parlamentului”, art. 89 „Dizolvarea Parlamentului”, art. 90 — atribuția privind referendumul național, art. 91 „Atribuții în domeniul politicii externe”, art. 92 „Atribuții în domeniul apărării”, art. 93 „Măsuri excepționale” și art. 94 „Alte atribuții”.

Acestea sunt atribuțiile Președintelui și textele constituționale care le prevăd și le reglementează, ele fiind exprese și limitative.

Grava greșală este fundamentarea atribuțiilor Președintelui României pe prevederile art. 80 din Constituție.

3. Observând definiția marginală de la art. 61, se constată că se definește „Rolul și structura Parlamentului”; observând art. 102, se constată definiția marginală „Rolul și structura Guvernului României”.

Așadar, în concepția proprie, Constituția României, în primul articol, la fiecare capitol al autorităților publice, definește rolul și structura autorității publice respective; primul articol al fiecărei autorități este text de definiție și structură, așadar, fundamentarea atribuțiilor Președintelui României pe prevederile art. 80 este greșită.

4. În decizie se folosește ca temei și expresia „șef al statului”. În Constituția României nu există această terminologie de definire a autorității publice; expresia folosită în decizie este din limbajul uzual, curent, care se mai găsește și în scrierile școlare sau de doctrină.

Folosirea denumirii de „șef al statului” a autorității publice este greșită.

5. Ca o consecință a erorilor anterioare, reținute în considerentele deciziei, s-a ajuns și la concluzionarea că Președintele României este reprezentantul general al statului român și că, de pe această poziție, poate da mandat primului-ministru de a reprezenta statul român.

Motivarea deciziei pe acest considerent este greșită, întrucât în art. 80 din Constituție se prevede că „Președintele României reprezintă statul român” și, deci, nu este **reprezentantul statului român**, iar statul român poate și reprezentat și de alte autorități publice ale statului român, ca și de alte funcții împuternicite cu un asemenea atribut, în situații speciale.

Toate greșelile menționate creează confuzie și justifică opinii diverse, ceea ce nu corespunde prevederilor exprese și imperative ale Constituției.

6. Tratatul Uniunii Europene prevede că reprezentarea la ședințele U.E. are loc în condițiile: „**Statele membre sunt reprezentate în Consiliul European de șefii lor de stat sau de guvern și în Consiliu de guvernele lor**”.

Prevederea ce se regăsește expres și imperativ în textul Tratatului este **alternativă**, pentru a corespunde prevederilor din Constituția tuturor statelor europene membre ale Uniunii.

În aplicarea prevederilor din Tratat a intervenit o neînțelegere între Președintele României și primul-ministru al Guvernului privind prezentarea la ședința din 28—29 iunie 2012, deci reprezentarea României.

Din motive proprii neînțelegerilor dintre aceste două autorități publice a fost sesizat Parlamentul României de către primul-ministru al Guvernului și Parlamentul României a adoptat **Declarația**, motivată, prin care a stabilit prezentarea la ședințe a primului-ministru, ca reprezentant al statului român.

Președintele României a susținut că Declarația Parlamentului a creat conflictul juridic între cele două autorități publice, Președintele României și primul-ministru al Guvernului, și, rezolvând această sesizare, majoritatea celor cinci membri ai Curții au considerat că este legală sesizarea și au admis-o.

Opinia separată a celorlalți patru membri ai Curții Constituționale susține că soluția este greșită și necorespunzătoare prevederilor constituționale.

7. Textul Tratatului prezintă soluția alternativă de reprezentare, pentru ca, ținând seama de regimul de stat al tuturor statelor europene membre ale U.E., să își găsească fiecare stat posibilitatea reprezentării în organele Uniunii, fie prin șeful de stat, fie prin șeful de guvern, așa cum corespunde reglementării actului fundamental din fiecare stat.

Soluția de text a Tratatului european este o soluție **alternativă**. Soluția alternativă dă naștere la dezbateri și înțelegeri între cele două autorități prevăzute de text, șeful de stat și șeful guvernului, și adoptarea soluției convenabile statului respectiv, de a fi reprezentat la ședința în discuție, având în vedere și competențele stabilite de tratatele constitutive ale Uniunii.

În cazul de față nu s-a putut realiza înțelegere între Președintele României și primul-ministru al Guvernului. A fost sesizat Parlamentul, iar acesta a adoptat Declarația.

8. **Declarația Parlamentului** este act de voință politică. Este actul de voință al organului reprezentativ suprem al poporului român, așadar, de necontestat, de neînlăturat și de executat, prin efectele pe care le produce.

Parlamentul este singura autoritate publică competentă a se pronunța asupra neînțelegerilor cu privire la reprezentarea statului, care se ivesc între cele două autorități publice — Președintele României și primul-ministru al Guvernului.

Soluția adoptată de Parlament este vădit constituțională și executarea ei, de asemenea.

9. **Declarația Parlamentului** fiind act politic al organului reprezentativ suprem, nu este supus controlului Curții Constituționale. Actul politic al Parlamentului nu creează conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități, ci rezolvă neînțelegerile dintre acestea cu privire la reprezentarea statului la fiecare ședință a Uniunii Europene.

Competența este numai a Parlamentului României și în niciun asemenea caz nu este a Curții Constituționale, pentru că nu este conflict juridic în aplicarea și interpretarea legii române, ci o neînțelegere între cele două autorități privind soluția din ipoteza alternativă de reprezentare prevăzută în Tratatul european mai sus menționat.

Acestea sunt evident suficiente și evidente temeiuri care demonstrează inadmisibilitatea cererii formulate de Președintele României.

10. Soluția prevăzută și motivată în opinia separată corespunde deplin prevederilor art. 148 din Constituția României privitoare la integrarea euroatlantică din titlul VI, potrivit căror Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării, din alin. (2) al acestui text și din tratatele constitutive și dezvoltătoare ale Uniunii Europene.

11. Soluția prevăzută de opinia separată și considerentele acesteia sunt deplin corespunzătoare, potrivit art. 1 alin. (4) din Constituția României, conform căror statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă

și judecătorească — în cadrul democrației constituționale, prevederi care pentru oricine înseamnă respectarea Constituției și executarea dispozițiilor acesteia. Cele trei puteri nu sunt dezvoltate și reglementate ca atare în prevederile constituționale, ci ca autorități publice în titlul III al Constituției, începând cu Parlamentul și continuând cu Președintele României, Guvernul, raporturile Parlamentului cu Guvernul, administrația publică, componentele autorității judecătorești.

Soluția opiniei majoritare, în raport cu evoluția raporturilor între cele două autorități publice, este de natură a fi reconsiderată, pornind de la alte stări ale raporturilor dintre aceste autorități și de la prioritatea prevederilor art. 148 din Constituție, coroborate cu art. 1 alin. (4) și reglementările din titlul III.

Judecător,

Ion Predescu

OPINIE CONCURRENTĂ

Pe lângă argumentele juridice aduse în motivarea soluției date prin Decizia nr. 683 din 27 iunie 2012, socotesc că ar putea fi invocate și alte considerații cu privire la calificarea conflictului ca fiind juridic de natură constituțională.

În primul rând, sunt întrunite cele trei condiții stabilite de jurisprudența Curții, și anume: conflict juridic, de natură constituțională, precum și faptul că părțile sunt două autorități publice, în speță ambele făcând parte din puterea executivă a statului: Președintele României și Guvernul, reprezentat de primul-ministru.

Acest conflict s-a declanșat ca urmare a unor acte și fapte săvârșite de către Guvernul României ce reies din corespondența dintre Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială. Refuzul ministrului de a înscrie și transmite la Consiliul European delegația alcătuită de Președintele României, care, potrivit art. 80 alin. (1) din Constituție, reprezintă statul român, presupune însușirea de către Ministrul Afacerilor Externe a unor competențe ce revin președintelui țării, în calitate de **șef al statului, așa cum această noțiune este înscrisă și folosită în art. 10 alin. (2) teza a II-a și art. 15 alin. (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană**.

Or, socotesc că indiferent la ce formă de interpretare am apela, nu putem să nu observăm că un astfel de conflict nu și-a găsit rezolvarea pe cale amiabilă între Președinte și primul-ministru.

Apelarea primului-ministru la Parlament nu-și găsește temei juridic, întrucât Parlamentul nu are printre atribuțiile sale constatarea și rezolvarea conflictelor dintre autoritățile publice, atribuție ce revine exclusiv Curții Constituționale, potrivit art. 146 lit. e) din Constituție și art. 34—36 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Declarația politică a Parlamentului nu produce efecte juridice, chiar dacă Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român, atât timp cât aceasta nu a făcut obiectul unei hotărâri.

Soluția dată în decizie are suport și în faptul că atât timp cât **art. 81 alin. (1) din Constituție consacră noțiunea de „reprezentare”, art. 102 referitor la rolul și structura Guvernului, pe cea de „realizare a politicii interne și externe a țării”, ceea ce presupune o atribuție de executare**.

Aceasta nu înseamnă însă că Președintele nu ar putea să îl împuternicească pe primul-ministru să reprezinte statul la o reuniune de șefi de state sau de guverne.

Conjunția „sau” prevăzută în art. 10 alin. (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană nici nu putea să lipsească din formulare, atât timp cât statele au diferite forme de guvernământ: republică prezidențială, semiprezidențială, parlamentară, monarhie.

În România forma de guvernământ fiind republica semi-prezidențială, Președintele, potrivit Constituției, reprezintă statul român, care nu este doar un **drept, ci și o obligație**.

Nu s-ar putea face o partajare a reprezentării statului român la astfel de întruniri internaționale după domeniile ce se discută, întrucât nicio problemă, indiferent de natura sa, nu poate fi disjunsă de politica economică, socială, culturală a unei țări. Președintele trebuie să fie însoțit în delegație de miniștri și persoane specializate pe diferite domenii.

Susținerea că România face parte din Uniunea Europeană și că toate problemele care se pun țin de politica internă a statelor nu poate fi susținută, întrucât din Uniunea Europeană fac parte, potrivit Tratatului privind Uniunea Europeană, **state independente și suverane**, chiar dacă unele aspecte privind suveranitatea sunt condiționate de actele pe care le adoptă Uniunea Europeană prin organele sale.

Existența conflictului dintre aceste autorități publice poate fi motivată și prin faptul că **Parlamentul a adoptat la data de 25 iunie 2012 Legea privind cooperarea dintre Parlament și Guvern în domeniul afacerilor europene**, aflată pe rolul Curții Constituționale pentru verificarea constituționalității ei.

Așadar, socotesc că reprezentarea statului potrivit actualei Constituții revine Președintelui României, așa cum reiese din interpretarea art. 80 alin. (1).

Judecător,

prof. univ. dr. Aspazia Cojocaru

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI

ORDIN

privind modificarea anexei nr. 1 la Metodologia de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6.143/2011

În baza prevederilor art. 92 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 536/2011 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului, interimar, emite prezentul ordin.

Art. I. — Anexa nr. 1 la Metodologia de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6.143/2011, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 824 și 824 bis din 22 noiembrie 2011, se modifică și se înlocuiește cu anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. II. — Direcția generală management, resurse umane și rețea școlară din Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, inspectoratele școlare și unitățile de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului, interimar,
Liviu Marian Pop

București, 28 iunie 2012.
Nr. 4.613.

ANEXĂ
(Anexa nr. 1 la metodologia)

GRAFICUL/CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR DE EVALUARE

TERMENE	ACTIVITĂȚI
15 iunie—15 august	Depunerea fișei de autoevaluare/evaluare și a raportului justificativ la secretariatul unității
3—10 septembrie	Validarea de către consiliul profesoral a fișelor de autoevaluare/evaluare ale personalului didactic și didactic auxiliar
	Evaluarea în comisii/compartimente
	Evaluarea în consiliul de administrație
	Comunicarea, prin secretariatul unității de învățământ, a hotărârii consiliului de administrație către toate cadrele didactice/didactice auxiliare care nu au putut fi prezente pentru evaluarea finală
Până la data de 15 septembrie	Depunerea contestațiilor
	Soluționarea contestațiilor și comunicarea în scris a rezultatelor

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2012 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Număr de apariții anuale	Valoare (TVA 9% inclus) — lei		
			12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	900	1.200	330	120
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	144	1.500		140
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	200	2.250		200
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	435	430		40
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	4.800	1.720		160
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	250	1.600		150
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	48	540		50
8.	Colecția Legislația României	4	450	120	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	12	750		70

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2012 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	50	130	330	790	1.740	500	1.250	3.130	7.510	16.520
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000
Autentic+ExpertMO	130	330	830	1.990	4.380	1.300	3.250	8.130	19.510	42.920

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	600	1.500	3.750	9.000	19.800
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600
Autentic+ExpertMO	150	380	950	2.280	5.020	1.500	3.750	9.380	22.510	49.520

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	50 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

